

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

יז.

עין משפט
נר מצוה

תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה (י): ענין (אליעזר) דינא נפשית. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודלי הוא לו ולא ספק: סנו שומעני. שיואלץ עליו שמועות רעות: לריבי ליה רבנן. דלמריה דהוה רבנן: ואס לאו אל יבקשו סורה. האילן וסנו שומעני הא דלריבי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב ללך ילפי מיניה: אסא איהו. האי מנודה נמי צדיקיהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דלתא האידנא לני מדרשא ללא מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אהמיה. נשכו למנודה צלמתו: ולא קבלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני רלשי צ"ד. וחסידים עדיפי מיניהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אליעזר וכו'. צהני שמועות רעות: מה שלכו חפץ. עזריה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חולן השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רובה למנר דודאי כיון שלבש שמורים וכו' אני ערב צדק צדק שאינו חפץ מנאן ואיך צעזעיה: דקא עבר משום ולפני עור לא סתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמה מצענו כאלו והוא ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. ללא דינא שמתיה: כפד. צלשון הוא אומרים לו עשה עמך כלשם שבעד עליו רלשו וצב צבינך צלשון כבוד אומר לו. (ב) לישנא אחרינא הכד התכד כבודך שמשך צבינך: כספו. אל תזנה אותו צפרהסיא: כלילה. שחשיכה ואין חסד רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דהוא צורבא מנדבנן: מימנו אנגידא. ומקוט ומלקות יפה לכה יומר משמתא והוה מלקי להו: ומהניא לי טיחיא

תורה אור השלם
1. אין הבקשה ואין הבקשה ואין עצה לנגד?
2. כי שפתי ברוך ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יצא אותה הוא: מלאכי ב' ו
3. לא תקבל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויציאת מאלקהו אני?
4. הבה הפיית את אדום ונשאך לפרך הקבר ושב בבריך ולקמה התורה בריך והפלקתה אתה ויהודה עמך: מליכס ב' ד' ו
5. וקשלת דיום וקשלת גם נביא עמך לקלה ורמתיא אפיה: הושה ד' ה
6. ויהודה העיר חרם היא וקל אשר ביה לך רחב הוזה תורה היא וקל אשר אתה בבית פי התבאתה את המלאכים אשר שלחתי: והושה ו' ו
7. ושמעתי שמעך נתיא ופועלך בקרב שדים חיהו בקרב שמים עושים ברוך רחם תבור: בחקוק ג ב

גליון הש"ס
נב' א במילי דרשיא. עין מוס' סנהדרין דף ח ע"א דיה' מתקניא: שם למערתא דרייני וקבלוהו. ע"י שנת דף י ע"א חוס' ד"ה אל יבקשו סורה וכו' והוא באושא חקיקתו צ"מ פ"ו ה"א רב' מ"ח גיטין אמר

תורה אור השלם
1. אין הבקשה ואין הבקשה ואין עצה לנגד?
2. כי שפתי ברוך ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יצא אותה הוא: מלאכי ב' ו
3. לא תקבל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויציאת מאלקהו אני?
4. הבה הפיית את אדום ונשאך לפרך הקבר ושב בבריך ולקמה התורה בריך והפלקתה אתה ויהודה עמך: מליכס ב' ד' ו
5. וקשלת דיום וקשלת גם נביא עמך לקלה ורמתיא אפיה: הושה ד' ה
6. ויהודה העיר חרם היא וקל אשר ביה לך רחב הוזה תורה היא וקל אשר אתה בבית פי התבאתה את המלאכים אשר שלחתי: והושה ו' ו
7. ושמעתי שמעך נתיא ופועלך בקרב שדים חיהו בקרב שמים עושים ברוך רחם תבור: בחקוק ג ב

תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה (י): ענין (אליעזר) דינא נפשית. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודלי הוא לו ולא ספק: סנו שומעני. שיואלץ עליו שמועות רעות: לריבי ליה רבנן. דלמריה דהוה רבנן: ואס לאו אל יבקשו סורה. האילן וסנו שומעני הא דלריבי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב ללך ילפי מיניה: אסא איהו. האי מנודה נמי צדיקיהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דלתא האידנא לני מדרשא ללא מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אהמיה. נשכו למנודה צלמתו: ולא קבלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני רלשי צ"ד. וחסידים עדיפי מיניהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אליעזר וכו'. צהני שמועות רעות: מה שלכו חפץ. עזריה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חולן השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רובה למנר דודאי כיון שלבש שמורים וכו' אני ערב צדק צדק שאינו חפץ מנאן ואיך צעזעיה: דקא עבר משום ולפני עור לא סתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמה מצענו כאלו והוא ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. ללא דינא שמתיה: כפד. צלשון הוא אומרים לו עשה עמך כלשם שבעד עליו רלשו וצב צבינך צלשון כבוד אומר לו. (ב) לישנא אחרינא הכד התכד כבודך שמשך צבינך: כספו. אל תזנה אותו צפרהסיא: כלילה. שחשיכה ואין חסד רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דהוא צורבא מנדבנן: מימנו אנגידא. ומקוט ומלקות יפה לכה יומר משמתא והוה מלקי להו: ומהניא לי טיחיא

תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה (י): ענין (אליעזר) דינא נפשית. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודלי הוא לו ולא ספק: סנו שומעני. שיואלץ עליו שמועות רעות: לריבי ליה רבנן. דלמריה דהוה רבנן: ואס לאו אל יבקשו סורה. האילן וסנו שומעני הא דלריבי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב ללך ילפי מיניה: אסא איהו. האי מנודה נמי צדיקיהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דלתא האידנא לני מדרשא ללא מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אהמיה. נשכו למנודה צלמתו: ולא קבלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני רלשי צ"ד. וחסידים עדיפי מיניהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אליעזר וכו'. צהני שמועות רעות: מה שלכו חפץ. עזריה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חולן השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רובה למנר דודאי כיון שלבש שמורים וכו' אני ערב צדק צדק שאינו חפץ מנאן ואיך צעזעיה: דקא עבר משום ולפני עור לא סתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמה מצענו כאלו והוא ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. ללא דינא שמתיה: כפד. צלשון הוא אומרים לו עשה עמך כלשם שבעד עליו רלשו וצב צבינך צלשון כבוד אומר לו. (ב) לישנא אחרינא הכד התכד כבודך שמשך צבינך: כספו. אל תזנה אותו צפרהסיא: כלילה. שחשיכה ואין חסד רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דהוא צורבא מנדבנן: מימנו אנגידא. ומקוט ומלקות יפה לכה יומר משמתא והוה מלקי להו: ומהניא לי טיחיא

ומרקה. נשכו אלמנו ויש מפרשים מדה כנגד מדה משום דנחמד צנוט: ור"א קיבלוהו. דהדרא ליה עכנא: דעבר אדרכי איצעאי. ולכן לא קיבלוהו אע"פ שהיה תלמיד חכם וי"ג דעבד כר' אליעזר ומשום הכי קיבלוהו דייני:

אם רואה אדם שיצרו מתגבר
עליו. ותבז ר"ח חס ושלום לא הוה לו לעשות עזירה אלא ע"י כך ינעו לכו צ"ק דקדושין

נדרין מי נתחייבתי כך. אע"פ שמשמתין צעזור ממון כדאמרין לעיל (דף טו.) הני מילי לממונא י"ל שהיה לו לקרומו לצי"ד וכדמשמע צפרק הגחול במרס (צ"ק דף ק"ג.) ולא דמי לאיסורא (דמכין) לאלתר כדאמר (צ"ד) צהווא גברא דקאלל תמרי שנסרו צצבת וכן (ריש) פרק הדר (עירובין דף טו.) וצטט רבינו חס שמעתי שהו רגילין צאומה מקוס שאוכלין צאלנות ונותן דמים והסתם לא הו עובדים על הגזל:

משמית נפשיה. משום זכר שזרין לנדות מ"ח א"י כד שיהא זכור להסיר והא ללא חמיר לחזירו ממחילה כדאמרין בצעונות פרק קמא (דף י"ג) יצא זכאי ויכפר על חסידי לכן טוב כשימיר לחזירו שיהא הוא מומר קודם: שלא

לבי מדרשא אמר להו שרו לי אמרו ליה רבנן גברא דחשיב כרב יהודה לביא הכא דלישרי לך אלא זיל לגביה דר' יהודה נשיאה דלישרי לך אול לקמיה א"ל ר' אמי פוק עיין בדנייה אי מיבעי למישרא ליה שרי ליה עיין ר' אמי בדנייה סבר למישרא ליה עמד ר' שמואל בר נחמני על רגליו ואמר ומה שפחה של בית רבי לא נהגו חכמים קלות ראש בנידיה שלש שנים יהודה חבירינו על אחת כמה וכמה א"ר זורא מאי דקמן דאתא האידינא האי סבא בבי מדרשא דהא כמה שני לא אתא ש"מ לא מיבעי למישרא ליה לא שרא ליה נפק כי קא בכי ואזיל אתא זיבורא וטרקיה אמתיה ושכיב עיילוהו למערתא דחסידי ולא קיבלוהו עיילוהו. למערתא דרייני וקיבלוהו מ"ט דעבר כר' אליעזר דתניא א ר' אליעזר אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעמף שחורים ויעשה מה שלכו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא שפחה של בית רבי מאי היא דאמתא דבי ר' חזיה ליהוה גברא דהוה מחי לבנו גדול אמרה ליהוה הוא גברא בשמתא דקעבר משום ולפני עור לא תתן מכשול דתניא ולפני עור לא תתן מכשול לבנו גדול הכתוב מדבר ריש לקיש הוה מנטר פרידיסא אתא גברא וקאכיל תאיני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה אמר ליהוה הוא גברא בשמתא א"ל אדרבה ליהוה הוא גברא בשמתא אם ממון נתחייבתי לך נידוי מי נתחייבתי לך אתא לבי מדרשא א"ל שלו נידוי שלך אינו נידוי ומאי ומאי תקנתיה זיל לגביה דלישרי לך לא ידענא ליה אמרו ליה זיל לגבי נשיאה דלישרי לך דתניא נידוהו ואינו יודע מי נידהו ילך אצל נשיא ויתיר לו נדויו. אמר רב הונא באושא התקינו אב בית דין שסרח אין מנדין אותו אלא אומר לו ה' הכבד ושב בביתך חזר וסרח מנדין אותו מפני חילול השם ופליגא דריש לקיש (א) דאמר ריש לקיש תלמיד חכם שסרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנאמר וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה (ב) מר זוטרא חסידא כי מיחייב צורבא מרבנן שמתא ברישא משמית נפשיה והדר משמית לדידיה כי הוה עייל באושפיוזה שרי ליה לנפשיה והדר שרי ליה לדידיה אמר רב גידל אמר רב ת"ח מנדה לעצמו ומיפר לעצמו אמר רב פפא תיתי לי דלא שמיתי צורבא מרבנן מעולם אלא כי קא מיחייב צורבא מרבנן שמתא היכי עביד כי הא (ב) דבמערכא מימנו אנגידא צורבא מרבנן ולא מימנו אשמתא מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמואל אמר שממה יהיה ומהניא ביה כי מיחיא בתנורא ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש כשם שנכנסת במאתים וארבעים ושמונה איברים כך כשהיא יוצאה ויוצאה ממאתים וארבעים ושמונה איברים כשהיא נכנסת דתניא ויהיה העיר חרם בגימטריא מאתים וארבעים ושמונה הוה כשהיא יוצאה דכתיב ברונו רחם תוכור רחם בגימטריא הכי הוה אמר רב יוסף שדי שמתא אגונבתא דכלבא ואיהו דידה עבדה דהוה כלבא דהוה אכיל מסאני דרבנן ולא הוה קא ידעי מנו ושמתו ליה איתלי ביה נורא כגונבתיה ואכלתיה ההוה אלמא דהוה קא מצער ליה דהוה צורבא מרבנן אתא לקמיה דרב יוסף א"ל זיל שמתיה א"ל מסתפינא מיניה אמר ליה שקילי פתיחא עליה כל שכן דמסתפינא מיניה א"ל שקליה אחתיה בכרא ואחתיה

תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה (י): ענין (אליעזר) דינא נפשית. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודלי הוא לו ולא ספק: סנו שומעני. שיואלץ עליו שמועות רעות: לריבי ליה רבנן. דלמריה דהוה רבנן: ואס לאו אל יבקשו סורה. האילן וסנו שומעני הא דלריבי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב ללך ילפי מיניה: אסא איהו. האי מנודה נמי צדיקיהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דלתא האידנא לני מדרשא ללא מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אהמיה. נשכו למנודה צלמתו: ולא קבלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני רלשי צ"ד. וחסידים עדיפי מיניהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אליעזר וכו'. צהני שמועות רעות: מה שלכו חפץ. עזריה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חולן השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רובה למנר דודאי כיון שלבש שמורים וכו' אני ערב צדק צדק שאינו חפץ מנאן ואיך צעזעיה: דקא עבר משום ולפני עור לא סתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמה מצענו כאלו והוא ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. ללא דינא שמתיה: כפד. צלשון הוא אומרים לו עשה עמך כלשם שבעד עליו רלשו וצב צבינך צלשון כבוד אומר לו. (ב) לישנא אחרינא הכד התכד כבודך שמשך צבינך: כספו. אל תזנה אותו צפרהסיא: כלילה. שחשיכה ואין חסד רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דהוא צורבא מנדבנן: מימנו אנגידא. ומקוט ומלקות יפה לכה יומר משמתא והוה מלקי להו: ומהניא לי טיחיא

תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה (י): ענין (אליעזר) דינא נפשית. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודלי הוא לו ולא ספק: סנו שומעני. שיואלץ עליו שמועות רעות: לריבי ליה רבנן. דלמריה דהוה רבנן: ואס לאו אל יבקשו סורה. האילן וסנו שומעני הא דלריבי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב ללך ילפי מיניה: אסא איהו. האי מנודה נמי צדיקיהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דלתא האידנא לני מדרשא ללא מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אהמיה. נשכו למנודה צלמתו: ולא קבלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני רלשי צ"ד. וחסידים עדיפי מיניהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אליעזר וכו'. צהני שמועות רעות: מה שלכו חפץ. עזריה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חולן השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רובה למנר דודאי כיון שלבש שמורים וכו' אני ערב צדק צדק שאינו חפץ מנאן ואיך צעזעיה: דקא עבר משום ולפני עור לא סתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמה מצענו כאלו והוא ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. ללא דינא שמתיה: כפד. צלשון הוא אומרים לו עשה עמך כלשם שבעד עליו רלשו וצב צבינך צלשון כבוד אומר לו. (ב) לישנא אחרינא הכד התכד כבודך שמשך צבינך: כספו. אל תזנה אותו צפרהסיא: כלילה. שחשיכה ואין חסד רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דהוא צורבא מנדבנן: מימנו אנגידא. ומקוט ומלקות יפה לכה יומר משמתא והוה מלקי להו: ומהניא לי טיחיא

(ב) לפניו הגי' להיפך דשני ליה לנפשיה בתמלה ואמנם ניקטת רבינו נטוה יומר ועי' תמו' ד"ה משמית דו"ק.